

осум причини

зошто
веднаш треба
да се воведе

сеопфатно
сексуално
образование

во основните
училишта во Македонија:

ХЕРА

10

ГОДИНИ

за
сексуално
образование
во училиштата

www.hera.org.mk/
[contact@sakamdaznam.org.mk/](mailto:contact@sakamdaznam.org.mk)

НЕИНФОРМИРАНОСТА Е НАЈЧЕСТА ПРИЧИНА ЗА ЛОШАТА ЗДРАВСТВЕНА СОСТОЈБА КАЈ МЛАДИТЕ

Само 5,6 % од наставниците изјавиле дека можат да предаваат за контрацепција. Употребата на контрацепција кај девојките од 15 до 19 години изнесува 1,6%. Стапката на тинејџерска бременост во Македонија е трократно повисока од онаа во земјите од ЕУ.

Поради малата употреба на кондомот расте бројот на случаи со сексуално преносливи инфекции чие, пак ненавремено нелекување може да има различни последици по здравјето на младите (на пр. инфертилитет)

Истражувањата покажуваат дека Сеопфатното сексуално образование придонесува за значително подобрување на сексуалното и репродуктивното здравје на младите, но и здравјето во целост, низ целиот понатамошен живот.

01

ДЕЦАТА ТРЕБА ДА ИМААТ ВЕШТИНИ И СТАВОВИ КОИ ГО ПОЧИТУВААТ ДРУГИОТ

Насилството кај учениците засновано на омраза и љубомора добива се поголеми размери. Во истражувањето спроведено во 46 земји според насилството во основните училишта Македонија е на високото 5 место. Дискриминацијата и хомофобијата се присутни и во учебниците, но и помеѓу училишните клупи.

Сеопфатното сексуално образование придонесува децата да станат родово сензитивни, да се ненасилни, да ги почитуваат различностите и да бидат свесни и одговорни.

02

УЧИЛИШТЕТО Е ВИСТИНСКОТО МЕСТО КАДЕ МЛАДИТЕ НАВРЕМЕНО ТРЕБА ДА НАУЧАТ КАКО ДА СЕ ГРИЖАТ ЗА ЗДРАВЈЕТО

Младите се информираат за своето сексуално и репродуктивно здравје најчесто преку интернет и преку своите врсници. Можноста да стекнат неточни информации од овие извори е голема. Најчесто информациите ги бараат откако влегле во сексуални односи.

Сеопфатното сексуално образование им обезбедува на децата навремени и проверени информации кои се во согласност со нивната возраст и со нивните потреби. Овие информации им овозможуваат да донесуваат одговорни одлуки.

03

НЕТОЧНИТЕ, ПОЛОВИЧНИТЕ И СКРИЕНИТЕ ИНФОРМАЦИИ ПРАВАТ НАЈГОЛЕМА ШТЕТА

Информациите за сексуалното и репродуктивно здравје се расфрлани низ многу предмети. Во постојните учебниците тие информации се застарени и недоволни. Помалку од 10% од содржините на предметот „Животни вештини“ се однесуваат на сексуалното и репродуктивното здравје. При тоа, наставниците самостојно избираат дали ќе ги предаваат темите за сексуално и репродуктивно здравје за време на часот на училишната заедница.

Сеопфатното сексуално образование подразбира еден предмет кои ги обединува сите информации на исто место. Ваквиот модел обезбедува навремено и континуирано информирање, но исто така и можност за едноставно ревидирање и дополнување со нови научно докажани информации.

04

НА НАСТАВНИЦИТЕ ИМ ТРЕБА ПОСТОЈАНА СИСТЕМСКА ПОДДРШКА

Наставниците во рамки на академската подготовка не стекнуваат вештини како да зборуваат за сексуалното и репродуктивно здравје со младите.

Неколку дневните обуки на дел од наставниците за новиот предмет „Животни вештини“ ниту ги сензибилизираат ниту ги обучуваат наставниците како да зборуваат на теми од областа на сексуалното и репродуктивното здравје, туку само им наметнуваат дополнителни проектни обврски кои треба да им ги пренесат на своите колеги и на учениците.

Сеопфатното сексуално образование подразбира системско спроведување кое започнува со темелна и академска обука на наставниот кадар.

05

МОРАМЕ ДА ГИ ВКЛУЧИМЕ РОДИТЕЛИТЕ ВО ОБРАЗУВАЊЕТО НА ДЕЦАТА

Висок процент на родителите се согласни за воведување на сексуално образование кое ќе им обезбеди на децата да се заштитат од сексуално преносливи инфекции и ХИВ. Евидентно е дека поради борбата за обезбедување на егзистенција и секако неинформираноста за сексуалното и репродуктивното здравје тие не се во состојба да посветат внимание на сексуалниот развој на децата.

Системски организираното Сеопфатно сексуално образование рамноправно ги вклучува и родителите.

06

СИТЕ ДЕЦА ИМААТ ПРАВО НА ИНФОРМАЦИИ ЗА СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНОТО ЗДРАВЈЕ

Постои општоприфатено верување дека Македонија е традиционална средина во која не се зборува за сексуалноста. Уште повеќе се верува дека децата кои доаѓаат од различни религиозни и национални заедници не треба да бидат информирани за некои аспекти кои се директно поврзани со заштитата на нивното сексуално и репродуктивно здравје. Со овој став се зајакнуваат и се официјализираат предрасудите и небезбедните практики.

Сеопфатното сексуално образование ги обезбедува сите научно докажани информации и практики кои го штитат сексуалното и репродуктивното здравје на начин соодветен за различните заедници.

07

СЕКСУАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ТРЕБА ДА БИДЕ ВО СОГЛАСНОСТ СО УСЛОВИТЕ И ПОТРЕБИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА

Воведувањето на сексуалното образование веќе е препорачано во Националната стратегија за безбедно мајчинство, Националната стратегија за сексуално и репродуктивно здравје, Заклучоците на Парламентарната Комисијата за еднакви можности на машите и жените и Рамката за сеопфатно сексуално образование, (23 стручни институции меѓу кои Министерството за образование, Министерството за здравство, Министерството за труд и социјална политика, здравствени и образовани институти, НВО секторот).

Националните одговорни институции и стручни лица препорачуваат и даваат конкретни насоки за воведување на сеопфатното сексуално образование во училиштата.

08

ФАКТИ ЗА СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНОТО ЗДРАВЈЕ НА МЛАДИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА /

само 1,6% од младите девојки на возраст од 15 до 19 години изјавуваат дека користат орална контрацепција

само 34,8% од младите користеле кондом при својот последен сексуален однос

се проценува дека постои тенденција на зголемување на бројот на заразени со сексуално преносливи инфекции меѓу младата популација, особено со кламидија и ХИВ (хуман папилома вирус)

сè пониска е возрастната граница на појава на карцином на грлото на матката како последица од инфекција со ХИВ

сè поголем е бројот на млади брачни парови кои се соочуваат со инфертилитет за кој најчеста причина се нелекувани сексуално преносливи инфекции

состојбата со насилството и нетолеранцијата меѓу младите е загрижувачка

родовите стереотипи и родовата нееднаквост во Македонија сè уште претставуваат загрижувачки индикатор

Освен неколку поголеми општини најголем дел од локалните самоуправи пријавуваат недостаток на средства за соодветна грижа за сексуалното и репродуктивното здравје на младите

ФАКТИ ЗА ЕВРОПА /

ЗЕМЈА	Задолжително сексуално образование	Стапка на тинејџерска бременост	Стапка на тинејџерски абортуси
		(1000 девојки на 15-19 возраст)	(1000 девојки на 15-19 возраст)
Велика Британија	НЕ	27.8	22.5
Холандија	ДА	7.1	8.8
Бугарија	НЕ	39	18.2

X. E. P. A.

ООНТАРБИҚ 33 ЗАВОНТАРБИ ҚУЛЛУҚИ ВА ИСТРАТИВОНА

A Member Association of

IPPF

International
Planned Parenthood
Federation

European Network